

Handleiding leerkracht

Primair onderwijsprogramma gr 7/8

Door de ogen van de Nassaus

Inhoudsopgave

Het programma	3
Leerdoelen	3
Rol leerkracht	4
Vorbereidende les in de klas	5
Bijlage: Instructie PowerPoint vorbereidende les	6

Het programma

Waarom draagt de jonge Willem III een jurk? Wat gaat er om in het hoofd van de soldaten in het schilderij De overgave van Breda? Waarom is er een sinaasappelboompje afgebeeld? Dit zijn een aantal vragen die naar bovenkomen als leerlingen de tentoonstelling De Nassaus van Breda – Kasteel, stad en land gaan onderzoeken tijdens het programma Door de ogen van de Nassaus.

In dit programma voor groep 7 en 8 verkennen leerlingen samen met museumdocenten de maatschappij in de hoogtijddagen van de familie Nassaus uit Breda. De werken in de tentoonstelling over de familie Nassaus van Breda zijn het perfecte vertrekpunt om onderwerpen als diversiteit, vrijheid en identiteit samen te bespreken en om deze in het daglicht van toen en nu te bekijken.

In de klas maken de leerlingen tijdens een voorbereidende les door de eigen leerkracht kennis met de familie Nassau uit Breda en burgerschapsbegrippen zoals diversiteit, vrijheid, vrede, geloof en macht.

Na de voorbereidende les op school volgt een museumbezoek. In het museum wordt de klas ontvangen door twee museumdocenten. Aan de hand van objecten en kunstwerken nemen de museumdocenten de leerlingen mee naar de tijd dat de Nassaus in Breda regeerden. In interactieve gesprekken worden de leerlingen uitgedaagd hun gedachten en vragen met elkaar te delen. Door middel van prikkelende vragen en opdrachten worden de kijk- en denkprocessen van de leerlingen gestimuleerd. Tijdens deze gesprekken komen verschillende burgerschapsthema's voorbij en worden uiteenlopende perspectieven verkend: uit het verleden, het heden en van de leerlingen zelf. Daarbij worden omgangsafspraken gehanteerd, zoals naar elkaar luisteren en respect hebben voor elkaars mening.

Leerdoelen

De leerlingen:

- maken kennis met de familie Nassau uit Breda
- maken kennis met de maatschappij in de tijd dat de Nassaus in Breda leefden.
- leren over gebruiken en gewoontes van toen.
- leren over belangrijke historische gebeurtenissen uit de Bredase en Nederlandse geschiedenis, zoals de Opstand.
- krijgen inzicht in de identiteit van hun eigen stad; wat invloed heeft op aan hun eigen identiteitsvorming.
- krijgen begrip voor de totstandkoming en de context van het erfgoed in Breda en ontdekken de waarde hiervan voor zichzelf en anderen.
- leren kritisch kijken naar en geven betekenis aan kunst en erfgoed door te reflecteren.
- maken kennis met burgerschapsthema's zoals vrijheid, gelijkheid, macht, diversiteit, identiteit en solidariteit.
- leren hun eigen associaties en ervaringen bij cultureel erfgoed bespreken in relatie tot maatschappelijke kwesties van toen en van nu.
- leren hoe je respectvol met elkaar in dialoog gaat.
- maken kennis met Stedelijk Museum Breda en haar collectie; een belangrijk culturele plek in gemeente Breda.

Het programma sluit aan bij het tijdvak 'Steden en staten' en 'Ontdekkers en hervormers' en de Canon van Nederland. Ook sluit het programma aan bij de bouwstenen van Burgerschap vanuit SLO.

Rol van de leerkracht

De leerkracht bereidt het museumbezoek voor door te zorgen voor het vervoer naar het museum en het regelen van minimaal een extra begeleider.

De leerkracht verzorgt de voorbereidende les op school. Het museumbezoek krijgt hierdoor meer diepgang voor de leerlingen.

Daarnaast ondersteunt de leerkracht en de extra begeleider de museumdocenten tijdens het bezoek. In het museum vragen we de leerlingen om rekening te houden met de andere bezoekers, rustig te lopen, de objecten in de tentoonstelling niet aan te raken en de muren en de meubels te gebruiken als ondergrond bij het schrijven. Dit wordt in het museum genoemd, maar kan al van tevoren in de klas worden besproken.

De Voorbereidende les op school

Ter voorbereiding op het museumbezoek vragen we de leerkracht om twee onderwerpen van tevoren te behandelen in de klas, namelijk de Nassaus van Breda en vijf begrippen die tijdens het museumbezoek aanbod zullen komen.

De Nassaus van Breda

Duur 10 – 15 min.

Ter voorbereiding maken de leerlingen kennis met de Nassaus door middel van een inleiding via een kort PowerPointpresentatie. De PowerPoint bestaat uit verschillende dia's die je als leerkracht ondersteunen om aan de leerlingen uit te leggen wie de Nassaus van Breda zijn en welke sporen van de Nassaus ze nog steeds in Breda kunnen tegenkomen.

In de bijlage vind je een instructie voor het gebruik van de PowerPoint tijdens de voorbereidende les.

Begrippen

Duur 30 – 60 min.

Tijdens het museumbezoek worden bepaalde begrippen gebruikt die gerelateerd zijn aan burgerschapsonderwerpen. Omdat sommige begrippen wat lastig en/of abstract zijn is het aan te bevelen de leerlingen voor het museumbezoek al bekend te maken met deze begrippen.

De begrippen:

- **Diversiteit**; alle verschillen tussen mensen in een groep zoals verschillen in cultuur, afkomst, kennis, seksualiteit en leeftijd.
- **Vrijheid**; dat je mag denken, zeggen en doen wat je zelf wilt.
- **Vrede**; rust en harmonie. Geen strijd (oorlog).
- **Geloof**; de overtuiging dat iets zo is. Godsdienst.
- **Macht**; het hebben van invloed op een ander, zodat het naar jouw wens gaat.

Bespreek de vijf begrippen met de klas. Hiervoor kun je gebruik maken van de PowerPointpresentatie dat met deze handleiding wordt meegestuurd.

Vervolgens zijn er verschillende opdracht mogelijk voor de leerlingen om in groepjes te doen om de begrippen eigen te maken. Bijvoorbeeld:

- Een collage maken van een van de begrippen met behulp van tijdschriften en/of afbeeldingen op het internet.
- Een woordweb maken van een begrip
- Een beeld of foto zoeken bij het begrip

De resultaten kunnen de groepjes aan de klas presenteren.

Bijlage: Instructie PowerPoint voorbereidende les – De Nassaus van Breda

In deze instructie lees je hoe je de dia's van de PowerPoint *De Nassaus van Breda* kunt gebruiken om de leerlingen kennis te laten maken met de Nassaus van Breda.

Dia 1

Beeld: Logo Stedelijk Museum Breda

Vertel de leerlingen dat jullie binnenkort met de klas naar Stedelijk Museum Breda gaan om de tentoonstelling *De Nassaus van Breda* te bezoeken. Vertel dat de leerlingen daar gaan ontdekken hoe het leven van mensen eruitzag in de tijd dat de Nassaus in Breda leefden.

Hebben de leerlingen ooit weleens gehoord van de Nassaus? Wat weten ze ervan?

Dia 2

Beeld: foto van de familieleden van het huidige koningshuis.

Vraag de leerlingen wie dit zijn. Vertel dat de koning (en zijn gezin) familie zijn van de Nassaus van Breda.

Dia 3

Beeld: foto van fragment Baroniemonument in Park Valkenberg.

Vertel dat graaf Engelbrecht I van Nassau vanuit Duitsland (Dillenburg) naar Nederland kwam toen hij trouwde met de dochter van de heer van Breda. Dit was Johanna van Polanen. Dankzij hun huwelijk kwamen de Nassaus in Breda te wonen. Een interessant detail is dat Johanna pas 11 jaar oud was toen ze trouwde met Engelbrecht. Engelbrecht was toen 33 jaar oud. Doordat hij trouwde met de schatrijke Johanna, kreeg Engelbrecht veel geld en landgoederen. Johanna was 18 jaar oud toen ze haar eerste kind kreeg. Samen met Engelbrecht kreeg ze zes kinderen.

Dia 4

Beeld: portretten verschillende Nassaus

De familie Nassau in Breda groeide. Ze hebben honderden jaren in het Kasteel van Breda gewoond. Een van de bekendste bewoners was Willem van Oranje-Nassau. Je kent hem misschien van het Nederlandse volkslied, het Wilhelmus, dat bijvoorbeeld bij voetbalwedstrijden van Nederland gezongen wordt.

Dia 5

Beeld: foto's van verschillende plekken in Breda die er zijn dankzij de Nassaus.

Deze locaties zijn er dankzij de Nassaus:

- Kasteel Breda
- Park Valkenberg
- Grote Kerk
- Spanjaardsgat
- Mastbos

Welke locaties herkennen de leerlingen?

Dia 6

Beeld: foto's van schoolnamen en straatnamen die vernoemd zijn naar de Nassaus.

De sporen van de Nassaus zijn niet alleen te vinden in gebouwen en parken. Ook middelbare scholen en straatnamen zijn vernoemd naar de Nassaus.

Voorbeelden middelbare scholen: De Nassau, Graaf Engelbrecht, Mencia de Mendoza Lyceum (vrouw van Hendrik III van Nassau).

Voorbeelden straatnamen: Baronielaan, Johanna van Polanentoren, Landsheerstraat, Oranje-Nassaplein, Nassaustraat, Graaf Hendrik III laan, Graaf Engelbrechtlaan, Willem van Oranjelaan, Johanna van Polanenkade.

Vraag de leerlingen of zij nog meer voorbeelden kunnen noemen.